

městský strážník obce M., v uniformě, když se jal obžalovaného stíhati, a stejně jest připustiti, že svědek R. byl formálně v důsledcích ustanovení §§ 415, 452 a 175 čís. 2, 177 tr. ř. oprávněn stíhati a zatknouti podezřelého obžalovaného, který se dopustil přestupku nedovoleného návratu na území obce M-cké a v dalším i urážky strážce na rozhraní obce Š-ské, kamž z M. unikl, pronásledován strážníkem i mimo obvod města M. Avšak nerozřešenou zůstala otázka, pokud se obžalovaný snad mohl domnívati a domníval, že strážník R. není oprávněn stíhati ho za hranice obce M-cké, tedy mimo území vlastní úřední působnosti strážníka a tam ho zatýkati a pokud lze mu v té příčině přiznati omyl jako omyl skutkový, zlý úmysl vylučující, pokud se týče jako omyl v předpisech jiného oboru práva než zákona trestního (§ 2 písm. e), § 3 tr. zák.). Pro přiznání, pokud se týče posouzení takového omylu postrádá zrušovací soud jakéhokoliv zjištění v důvodech napadeného rozsudku a proto je třeba i z této úvahy rozsudek zrušiti v celém rozsahu odsouzení pro zločin podle § 81 tr. zák. a věc vrátiti soudu první stolice, poněvadž se neobejde bez nového hlavního přeličení (§ 288 poslední věta 3. bodu tr. ř.). Při novém projednání věci bude též míti zření k hájení se obžalovaného, že se bránil jen instinktivně proti týrání se strany strážníka R-a, když ho tento na útěku na území m-ckém zatýkal a že mu i tu chyběl zlý úmysl v § 81 tr. zák. vyžadovaný.

Čís. 3371.

Zákon nevyžaduje, by činnost všech spolupachatelů (loupeže) byla rovnocenná; s hlediska § 192 tr. zák. stačí, že více osob vědomě spolupůsobí za stejným cílem; není třeba, by se každý spolupachatel ve smyslu § 192 tr. zák. osobně dopustil zjevného násilí; stačí je-li skutečnému pachateli v dohodě s ním po boku, věda, že tento s ním jako se svým pomocníkem počítá a že takto aspoň nepřímo přispívá k provedení činu.

Uvedení v trapný stav může býti přivoděno déle trvajícím zlým nakládáním nebo nebezpečným vyhrožováním; jde tu o dvě možnosti, z nichž již každá o sobě může naplniti pojem »trapného stavu«.

»Zlé nakládání« ve smyslu § 195 tr. zák. nemusí býti takové intenzity, by se přímo rovnalo mučení a mělo v zápětí těžké poranění tělesné, aniž musí trvati zvlášť dlouhou dobu, jen když bylo takovým, že buď délkou svého trvání nebo svou silou délku trvání nahrazující, přivodilo u napadeného mocnější pocit bolesti nebo tělesné trýzně (uvedlo ho v trapný stav).

Jde o uplatňování zmatku čís. 12 § 344 tr. ř., nikoliv čís. 11 § 344 tr. ř., dovozuje-li zmateční stížnost, že čin byl neprávem podřaděn § 195 tr. zák., poněvadž napadený nebyl uveden v trapný stav.

Porušení předpisů §§ 318—323 tr. ř. nepřipuštěním otázky tvoří bez ohledu na to, zda návrh v tom směru byl učiněn čili nic, zvláštní důvod zmatečnosti podle § 344 čís. 6 tr. ř. a nelze okolnost tu uplatňovati s hlediska všeobecného důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř.

§ 320 tr. ř. vylučuje, by současně s hlavní otázkou byla kladena též otázka eventuální odpovídající jen z části tvrzeným skutečností, bez ohledu na další skutečnosti rovněž tvrzené, jež v celku, netvoříce skutkovou podstatu jiného trestního zákona, který není přísnějším, než zákon uvedený v obžalovacím spise, jsou plně již vyčerpány hlavní otázkou.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1929, Zm II 436/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku porotního soudu v Moravské Ostravě ze dne 4. září 1928, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými: Jan M. zločiny loupeže dokonané a nedokonané podle §§ 8, 190, 192, 194, 195 tr. zák., krádeže nedokonané podle §§ 8, 171, 173, 174 I a), II a), c), 176 II a) a 179 tr. zák., podílnictví na krádeži podle §§ 185, 186 a) b) tr. zák. a přestupky podle §§ 2, 32, 36 zbroj. pat., Alois M. zločinem loupeže podle §§ 190, 192, 194, 195 tr. z. a přestupky podle §§ 2, 32 a 36 zbroj. pat., a Bohuslav M. zločiny loupeže dokonané a nedokonané podle §§ 8, 190, 192, 194, 195 tr. zák. a krádeže dokonané a nedokonané podle §§ 8, 171, 173, 174 I a), II a), c), 176 II c) a 179 tr. zák.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost obžalovaného Jana M-a uplatňuje jediné důvod zmatečnosti podle § 344 čís. 6 tr. ř. a shledává jej v tom, že porotní soud nedal prý porotcům patřičnou otázkou možnost, by se vyjádřili, zda nabyli přesvědčení o vině stěžovatele též v tom směru, že faráře M. bil a takto ho svým jednáním uvedl v trapný stav. Zmateční stížnost však nedbá doslovu 2. hlavní otázky, týkající se stěžovatele, upravené přesně podle ustanovení § 318 tr. ř., která, zdůrazňujíc poměr spolupachatelství s ostatními obžalovanými slovy: » že s třemi společníky ve společnosti jako spolulupiči«, zní ke konci: » . . . při čemž Albín M. déle trvajícím zlým nakládáním a nebezpečným vyhrožováním byl v trapný stav vydán«. Soud použil práva příslušejícího mu podle § 323 odst. druhý tr. ř., pojava náležitost ke zodpovědění podle § 322 tr. ř. nutnou do otázky hlavní. Že porotcům poučení o možnosti vyloučení oné přitěžující okolnosti bylo dáno a že se porotci zevrubně zabývali také onou přitěžující okolností zločinu, jest patrné z jejich odpovědi na otázky. Ač všemi 12 hlasy u všech obžalovaných bylo odpověděno kladně na otázku viny, u každého z nich, též u stěžovatele, vždy některý z porotců hlasoval pro vyloučení skutečnosti »v trapný stav byl vydán«. Pokud stížnost uplatňuje, že stěžovatel farář M-u vůbec nebil a že je mu proto neprávem přičítáno k tíži, že M-u uvedl v trapný stav, nedoličuje po zákonu ani dovolávaný, aniž který jiný z důvodů zmatečnosti v § 344 tr. ř. výlučně vypočtených, nýbrž zasahuje jen nepřipustně do práva volného hodnocení průvodů, vyhrazeného podle §§ 313 a 326 tr. ř. porotcům. Budiž proto jen mimochodem podotčeno, že

porotci mohli shledati již ve výpovědi svědků Albína M-y a Anny M-ové, podle nichž všichni obžalovaní nakládali zle s Albínem M-ou, podklad pro své přesvědčení stížností napadené. Kromě toho přehlíží stížnost, že podle jasného doslovu § 195 tr. zák. uvedení v trapný stav může býti přivoděno déle trvajícím zlým nakládáním nebo nebezpečným vyhrožováním, takže jde o dvě možnosti, z nichž již každá o sobě může naplniti pojem »trapného stavu«. Porotci přisvědčili k tomu, že stěžovatel uvedl faráře M-u v trapný stav na ten i onen způsob, nejen déle trvajícím zlým nakládáním, nýbrž i nebezpečným vyhrožováním, a tento předpoklad opodstatňující již o sobě »trapný stav« stížnost vůbec ne-
napadá. Jest proto poukaz zmateční stížnosti k tomu, že Miloslav Š. po vynesení rozsudku udal, že jen on a M. faráře M-u pobili, pro rozhodování bezvýznamným, nehledíc k zákazu novot v řízení zrušovacím (§§ 346. 288 čís. 3 tr. ř.). Zmateční stížnost bylo proto zavrhnouti.

Ani zmateční stížnost obžalovaných Aloisa M-a a Bohuslava M-y není odůvodněna. Uplatňujíc důvod zmatečnosti podle čís. 5 a 11 § 344 tr. ř. shledává onen v tom, že porotní soud nevyhověl návrhu obhajoby, aby porotě byly dány ohledně stěžovatelů dvě otázky: 1. eventuelní na krádež, 2. dodatková na »trapný stav«. Než zmatku podle čís. 5 § 344 tr. ř. jest se dovoláváno neprávem. V případě, že podle zákona měla býti připuštěna zvláštní otázka, ať dodatková, ať eventuelní, jde, bez ohledu na to, zda návrh v tom směru byl učiněn čili nic, o porušení předpisů §§ 318—323 tr. ř., nepřipuštění otázky jest zvláštním, zákonem stanoveným důvodem zmatečnosti podle § 344 čís. 6 tr. ř. Nelze proto tutéž okolnost uplatňovati s hlediska všeobecného důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř. Avšak v souzeném případě není tu ani zmatku § 344 čís. 6 tr. ř., jež stížnost má zřejmě na mysli. Co do náležitosti »byl vydán v trapný stav« stačí poukázati na vývody uvedené shora při rozboru zmateční stížnosti Jana M-a; touž měrou platí i tu. Také z doslovu 3. a 4. hlavní otázky, týkajících se stěžovatelů, jakož i z jich zodpovědění jest zřejmo, že otázky plně odpovídaly předpisům §§ 318, 322 a 323 tr. ř. a že porotci k přitěžující okolnosti »uvedení v trapný stav« zaujali stanovisko zcela jasné. Další porušení předpisu § 320 tr. ř., že nebyla připuštěna eventuální otázka na zločin krádeže ohledně skutku ze dne 10. prosince 1927, dovozuje zmateční stížnost poukazem k tomu, že prý průvodním řízením bylo zjištěno, že stěžovatelé neměli tušení, že se může jednati o použití násilí. Měli prý jen úmyslu provést krádež u faráře M-y, nebyli zasvěceni do plánů Miroslava Š-y a Jana M-a, kteří podnik zosnovali, a nebyli umluveni zmocniti se majetku faráře M-y násilným způsobem. Úkolem jejich bylo prý jen dbáti toho, by Mir. Š. a Jan M. nebyli při krádeži rušeni; zlého nakládání se prý nesúčastnili. Zmateční stížnost ani v tomto bodě není důvodna. § 320 tr. ř. ukládá porotnímu soudu povinnost, by dal porotcům eventuelní otázku, jen pod podmínkou, že byly tvrzeny skutečnosti, podle kterých, kdyby byly pravdivé, spadal by čin obžalovanému za vinu kladený pod jiný trestní zákon, který není přísnějším, než zákon v obžalovacím spise uvedený. Aby se však mohlo za to míti, že takové skutečnosti ve smyslu zákona byly tvrzeny, je nutno, by byly alespoň napovězeny výsledky řízení, buďto zodpovídáním se obžalovaných nebo výsledky

průvodního řízení. V souzeném případě obžalovaný Alois M. doznal při hlavním přeličení výslovně, že šel dne 10. prosince 1927 s ostatními spoluobžalovanými na faru do P. na peníze, že po cestě byl od Š-y o celém plánu zpraven (Š. doznal, že všichni pachatelé byli umluveni na loupežné přepadení fary), u fary dostal masku, a, když na M-ovo zaklepání farář přišel jim otevřít, vnikl s ostatními do fary. Přiznává, že při tom učinil Miroslav Š. faráři násilí, až ho okrvavil; na výzvu Š-ovou otevřel farář pokladnu, a když mu peníze z krabice vypadly, stěžovatel část jich sesbíral a peníze byly pak též součástí společného lupu. Také obžalovaný Bohuslav M. doznal při hlavním přeličení, že on to byl, který na dveře fary zaklepal, a, když farář otevřel, zůstal napřed venku hlídati, později však vešel též do fary a také »řnul jednou faráře holí po hřbetě« a pak zase vyšel ven. Když mu byly sděleny předsedou soudu jeho dřívější údaje v přípravném vyšetřování, kde doznal, že loupež byla předem umluvena a úlohy rozděleny, potvrdil správnost tohoto svého dřívějšího doznání. Přiznal tudíž, že mezi pachateli bylo předem ujednáno, že po zaklepání na dveře fary a po jich otevření farářem všichni vpadnou do chodby, Š. že na faráře namířil revolver a vyzve ho, by dal peníze, po zmocnění se peněz že utečou a že loupež skutečně podle předchozí dohody byla provedena. Oním zodpovídáním se obžalovaných — nehledíc ani k údajům spoluobžalovaných Miloslava Š-y a Jana M-a, jakož i svědků Albína M-y a Anny M-ové — bylo tudíž napovězeno, že se stěžovatelé činně účastnili při loupeži a že k jich úmyslu, zmocnění se cizích věcí movitých, přistoupila též další náležitost skutkové podstaty zločinu loupeže, úmyslně jimi způsobené násilí faráři M-ovi k onomu cíli. Zákon nevyžaduje, by činnost všech spolupachatelů loupeže byla rovnocenná. Skutková podstata loupeže »ve spolku s jedním nebo s několika spoluloupežníky« (§ 192 tr. zák.) jest již naplněna, když více osob vědomě spolupůsobí za týmž cílem, když se spolupůsobení stalo na základě souhlasného projevu vůle ať již výslovného nebo aspoň mlčky naznačeného. Důvodem větší přísnosti zákona jest právě větší nebezpečnost jednání pachatele, který spoléhá na pomoc svých druhů, neboť současná přítomnost a současné působení osob ve spolku jednajících podněcuje jejich odvahu, dává jim pocit větší bezpečnosti a jistoty, zmenšuje nebezpečí překvapení a ulehčuje nutnost překonání naskytnuvších se překážek. Není třeba, by se každý spolupachatel ve smyslu § 192 tr. zák. osobně dopustil zjevného násilí; stačí, je-li skutečnému pachateli v dohodě s ním po boku, věda, že tento s ním jako se svým pomocníkem počítá a že takto aspoň nepřímě přispívá k provedení činu. Soud vycházel ze správného právního hodnocení zodpovídání se stěžovatelů, uznáv, že jejich čin jak podle obžaloby, tak i podle tvrzených jimi skutečností úplně odpovídá doslovu třetí a čtvrté hlavní otázky. Poukazovalť zodpovídání se všech obžalovaných, posuzuje-li se v celku, na loupež. Nejde zajisté o krádež, když maskovaní lidé s revolvéry vniknou do budovy (fary) a když celkový stav poukazuje na úmysl obžalovaných odnítí věci cizí s použitím násilí za společné součinnosti. Nebylo proto podkladu pro eventuální otázku na krádež. I doslov § 320 tr. ř. vylučuje, by současně s hlavní otázkou byla dána též otázka eventuální odpovídající jen z části tvrzeným sku-

tečností, bez ohledu na další skutečnosti rovněž tvrzené, jež v celku, netvoříce skutkovou podstatu jiného trestního zákona, který není přisnějším, než zákon uvedený v obžalovacím spisu, jsou plně vyčerpány již hlavní otázkou.

Hlavní váhu kladou zmateční stížnosti na doličení zmatku podle čis. 11 § 344 tr. ř. Uplatňují, že náležitost v hlavní otázce uvedená a porotci kladně zodpověděná, že farář M. byl jednáním stěžovatelů uveden »v trapný stav« nekryje se s pojmem »qualvoller Zustand« v původním doslovu zákona se vyskytujícím. Tomuto pojmu neodpovídá prý stav trapný, nýbrž stav plný muk, o kterém tu nelze mluvit, obdržel-li tak silný muž, jako farář M., ránu holí a šest ran rukou, takže tímto zlým nakládáním utrpěl jen lehké poranění na těle, které ho v jeho povolání nerušilo. Také prý zákon v § 195 tr. zák. předpokládá, že zlé nakládání trvá déle, nikoli jen 10 až 15 minut, jak potvrdil svědek M. Podle názoru zmateční stížnosti byl prý proto skutek, o němž bylo rozhodnuto, podřaděn neprávem pod ustanovení § 195 tr. zák. a přivoděna tím zmatečnost podle čis. 11 § 344 tr. ř. Především jest zdůrazniti, že nepřichází v úvahu důvod zmatečnosti podle čis. 11 § 344 tr. ř., nýbrž podle čis. 12 tohoto §; nebéřeť zmateční stížnost v pochybnost výrok o vině, nýbrž jen rozhodnutí o trestu, uplatňujíc, že v souzeném případě není opodstatněna přitěžující okolnost uvedená v zákoně, v § 195 tr. zák., jmenovitě a podmiňující trestní sazbu doživotního žaláře. Stížnost jest však bezdůvodná. Trestní sazba podle § 195 tr. zák. má místo ve dvou případech: 1. byl-li při loupeži někdo tak poraněn nebo bylo mu tak ublíženo, že tím utrpěl těžké poškození na těle (§ 152 tr. zák.); 2. byl-li někdo déle trvajícím zlým nakládáním nebo nebezpečným vyhrožováním uveden v trapný stav. Pokud jde o zlé nakládání, o němž jest řeč v případě druhém § 195 tr. zák., svědčí již to, že se v prvním případě předpokládá těžké poškození na těle, pro názor, že pojem zlého nakládání nevyžaduje těžkou nebo velmi vážnou poruchu tělesnou, nýbrž že mu odpovídá každé protiprávní nepříjemné působení na tělo napadeného, jež ani nemusí býti spojeno se zasažením tělesné neporušenosti, má však v zápětí bolest neb aspoň nevolnost rázu tělesného. Zlé nakládání samo o sobě nestačí ovšem podle § 195 tr. zák., nýbrž musí býti déle trvajícím. Zákon však nestanoví nejnižší hranici tohoto trvání, a to právem, poněvadž delší trvání jest přirozeně ve vztahu k intenzitě zlého nakládání a může býti do jisté míry nahrazeno větší jeho intenzitou. Podle okolností případu může proto i zlé nakládání trvajícím jen 10 až 15 minut opodstatniti náležitost déle trvajícím zlého nakládání ve smyslu § 195 tr. zák. Nemusí tedy zlé nakládání podle tohoto místa zákona býti ani takové intensity, by se přímo rovnalo mučení a mělo v zápětí těžké poranění na těle, aniž musí trvati zvlášť dlouhou dobu, jen když bylo takovým, že buď délkou svého trvání nebo svou silou, délkou trvání nahrazující, přivodilo u napadeného mocnější pocit bolesti nebo tělesné trýzně, uvedlo ho v trapný stav. Nelze ostatně stížnosti přisvědčiti ani se stanoviska etymologického. Původnímu doslovu zákona »qualvoller Zustand« neodpovídá překlad »stav plný muk«, jak má za to zmateční stížnost. »Qual« rovná se svým výnamem českému »trápení« — »útrapa« a rozlišuje se od »Marter« — »muka«, již jazy-

kově a podle obecného pojetí znamená vyšší stupeň tělesné útrapy a trýzně. Nelze též přezírat, že otázku, zda byl napadený uveden »v trapný stav«, a to »déle trvajícím zlým nakládáním«, jest posuzovati s hlediska napadeného, nikoli útočnickova; i když proto mělo v souzeném případě zlé nakládání v zápětí jen lehké poškození na těle, jež nedopouštělo použití prvé věty § 195 tr. zák. a trvalo jen (!) 10—15 minut, nevylučuje onen lehký následek a ona doba trvání zlého nakládání, že přivedlo napadeného do »trapného stavu« ve smyslu druhé věty uv. §, uváží-li se postavení, v němž se farář M. ocitl tím, že naň 4 pachatelé útočili zbraněmi (revolvery a holí), bili ho jimi po hlavě a po jiných částech těla, že byl následkem toho krví zbrocen, klesl zemdlen do kolien a že přes to obžalovaní ho bili dále, vyhrožující mu zastřelením. Uvažuje-li se věc s těchto hledisek, nemůže býti nejmenší pochybnosti, že otázka v tom doslovu, jak ji dal porotní soud, odpovídá zcela smyslu zákona, jakož i duchu jazyka, a stížnost ani netvrdí, že se ve směru, o nějž jde, dostalo předsedou porotního soudu porotcům nesprávného právního poučení. Nedokázala proto zmateční stížnost, že porotci okolnost, zda napadený farář Albín M. byl déle trvajícím zlým nakládáním se strany stěžovatelů uveden v trapný stav, zkoumali na nesprávném podkladě právním. Pokud stížnost uplatňuje, že se stěžovatelé vlastně ani zlého nakládání nesúčastnili a že M. jen v přenáhlení uhodil faráře M. jednou holí, pokud se týče, že M. dostal za celého útoku jednu ránu holí a šest ran rukou, nedoličuje po zákonu ani dovolávaný zmatek, jenž je povahy hmotněprávní a předpokládá nezbytně, by byl se zákonem porovnáván jen skutkový děj, jak je zjištěn v otázkách porotci kladně zodpověděných, aniž který jiný z důvodu zmatečnosti § 344 tr. ř. výlučně uvedených. Hodnotí svémocně výsledky dotazování a snaží se skutkové závěry, k nimž tímto protizákonným způsobem dospěla, porovnávat se zákonem. Ostatně že porotci zodpověděli danou jim otázku kladně i potud, že farář M. byl uveden v trapný stav i nebezpečným vyhrožováním a již tento stížností nenapadený předpoklad opravňoval by sám o sobě použití trestní sazby podle § 195 tr. zák. Zmateční stížnosti obžalovaných bylo proto zavrhnouti jako bezdůvodné.

Čís. 3372.

Rozpoznání obyčejného akutního opojení alkoholem nevyžaduje posudků znalců lékařů, neboť alkoholové opojení není takovým chorobným stavem, jehož zjištění vyžaduje zvláštní odborné lékařské vzdělání.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1929, Zm I 625/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl v neveřejném zasedání zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 17. září 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák. mimo jiné z těchto